

Таким чином, процес формування та розвитку кар'єрних компетентностей є невід'ємною складовою професійно-кар'єрного розвитку сучасних молодих спеціалістів та є показником їх успішної професійної соціалізації.

Література

1. Столярчук О.А. Вплив мотивів навчання студентів на формування їх кар'єрних орієнтацій. Педагогічний процес: теорія і практика. Серія «Психологія». К.: Видавниче підприємство «Едельвейс», 2016. Вип. 1. С. 21–25.
2. Алексеева С. В. Наукові теорії розвитку професійної кар'єри в сучасних концепціях професійної педагогіки. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. 38-ме вид. Київ, 2014. С. 100–103.
3. Лозовецька В. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах праці: монофія. Київ: Міленіум, 2015. 244 с.

*Оксана Кудря,
к. пед. н., доцент,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-4602-9883*

*Наталія Орлова,
к. пед. н.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-5071-869X*

АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЕФЕКТ МАЙСТЕР-КЛАСІВ ІЗ ПРИКЛАДНИХ ВИДІВ ТВОРЧОСТІ: З ДОСВІДУ РОБОТИ З ДІТЬМИ ІЗ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ СІМЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

pnpu21@gmail.com

Реалії сьогодення вимагають надання усебічної допомоги дітям із родин тимчасово переміщених осіб. Це і здійснення соціокультурної роботи з ними, надання психологічної допомоги, організація змістовного дозвілля тощо. Значної ваги в контексті допомоги дітям у подоланні наслідків психотравм набуває арт-терапія.

Арт-терапія допомагає зняти психічну напругу і стрес, подолати тривогу, страхи, агресію, імпульсивність, а також гармонізувати внутрішній стан дітей різних вікових груп. Вознесенською О., Мовою Л. зазначається, що «термін «арт-терапія» з'явився в професійному лексиконі психологів Західної Європи в середині ХХ століття. Він охоплює низку специфічних методів, що сприяють зціленню людини засобами мистецтва» [1, с.5].

Арт-терапія розглядається як метод зцілення за допомогою творчості. До низки дієвих методів арт-терапії, що використовуються в сучасній освітній практиці, відносяться прикладні види творчості. Творча діяльність допомагає відключитися від повсякденних турбот, отримати величезне задоволення від самого процесу творення. Та найголовніше – дитина, виконуючи виріб, «скидає негатив», їй стає легше. Позитивні емоції сприяють мобілізації внутрішніх механізмів саморегуляції та зціленню особистості.

Питання використання арт-технологій в освіті розглядали в своїх працях Вознесенська О., Копитіна А., Кузьміна О., Лебедева Л., Мова Л., Скар О., науковці зауважували, що арт-терапія має низку цінних педагогічних можливостей.

Метою статті є представлення досвіду роботи з дітьми із тимчасово переселених сімей в умовах війни, методики організації та проведення для них майстер-класів з прикладних видів творчості, аналіз їх арт-терапевтичного впливу.

На факультеті технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імен В. Г. Короленка протягом квітня-травня 2022 року було зорганізовано для дітей з тимчасово-переселених сімей ряд майстер-класів з прикладних видів творчості.

Метою проведення цих майстер-класів було наповнення дозвілля маленьких українців видами діяльності творчого спрямування, що давало їм можливість зануритися у творчий процес, відволіктися від реалій сьогодення та «відключитись» від негативних думок.

Майстер-класи мали відвідати діти різних вікових категорій – дошкільнята, молодші школярі. Тому для майстер-класів було обрано нескладні техніки, доступні матеріали (тканина, папір, пластилін), різноманітні оздоблювальні матеріали для додаткового декору (паетки, блискітки, стрічки, нитки). Зупинимось детальніше на деяких зреалізованих заходах та їх потенційних можливостях у досягнення арт-терапевтичного ефекту.

Майстер-клас «Квіти» в техніці «квілінг». Квілінг – це мистецтво папероскручування. Слово «quilling» походить з англійської мови від «quill» – пташине перо. Історія квілінгу (паперової філіграні) починається в XIV ст. Суть техніки полягає в тому, що довгі паперові смужки накручуються на тонкий стрижень. Раніше для цього використовували гусяче пір'я, а сьогодні в основному – олівці, трубочки й інші легко доступні матеріали [2].

Діти мали можливість створити міні-картини з зображеннями квітів, виконаними у техніці «квілінг». Загалом же, виконання робіт у даній техніці сприяє розвитку творчих здібностей та уяви, виробляє посидючість, наполегливість, терплячість. Кожна робота була неповторною, адже «автори» привносили в неї своє бачення: це і зміна композиції, і добір кольору паперових стрічок, і вибір на власний розсуд та уподобання основного тла картини.

Майстер-клас з виготовлення вітальної листівки в техніці «Iris folding». «Iris folding» у перекладі з англійської – згортання веселкової оболонки, веселкове складання. Витоки даної техніки йдуть з Голландії, наразі вона набуває все більшої популярності в Україні. Красиві й об'ємні картини відразу привертають увагу. Складний і водночас цікавий різновид паперопластики, але фактично кожна робота стає унікальним витвором сучасного декоративно-прикладного мистецтва. Мистецька техніка «Айріс-фолдінг» сьогодні активно використовується не лише шанувальниками і любителями паперових виробів, але і у роботі з дітьми різних вікових груп [3].

У ході майстер-класу, присутніх діток ознайомили з історією виникнення техніки «Айріс-фолдінг», особливостями створення паперових художніх композицій, технологією виготовлення виробів в техніці «Айріс-фолдінг».

Потрібно відмітити, що створення виробів із використанням техніки «Айріс-фолдінг» сприяє самовираженню особистості, розвитку естетичного смаку, виховуванню терпіння, охайності, розвитку творчого та просторового мислення. Виконані роботи різнилися добором кольору стрічок, за рахунок чого стандартне шаблонне зображення набувало неповторного колориту. Діти мали можливість самостійно обрати колір листівки, створити за допомогою штампів різнобарвний декор для додаткового декорування листівки.

Майстер-клас із виготовлення текстильної ляльки. Під час заходу відбулося виготовлення янголятка та сувенірної ляльки-мотанки з текстильних матеріалів. Серед численних сувенірних виробів, виготовлення текстильної ляльки є одним із найпопулярніших. Лялька-мотанка – один із найбільш давніх символів української культури, виконувала важливу функцію – оберега. Методика її створення полягає у почерговому намотуванні клаптиків тканини. Вміння створити ляльку набуло в українській культурі майже сакрального значення, до процесу її творення відносились відповідально, а цьому ремеслу навчали дівчаток із раннього дитинства [4].

Текстильна лялька – це не просто виріб, а справжній оберег, який можна подарувати своїм друзям і рідним. Виготовлення такої іграшки – невичерпне джерело натхнення, адже для створення ляльки можна використати ціле розмаїття матеріалів: тканину, нитки, стрічки, намистини, бісер тощо.

Діти під час заходу із задоволенням опановували технологію створення ляльки-мотанки. І хоча технологія була одна, але кожен привносив своє бачення у процес творення: виготовлені під час майстер-класу текстильні ляльки відрізнялися неповторністю за рахунок добору матеріалів та розміру.

Майстер-клас із виготовлення патріотичної листівки у техніці об'ємної паперопластики «Серце у долоньках». Паперопластика є одним з найбільш цікавих видів творчості. Об'ємна паперопластика – вид мистецтва, в якому головним матеріалом є папір. Роботи виготовляються на плоскому фоні, а при складанні набувають об'ємності [5].

Створення листівки відбулося з використанням національної символіки, що є ефективним засобом патріотичного виховання підрастаючого покоління. Зацікавлення викликала створена композиція – на фоні українського прапора долоньки тримають сердечко. Малеча із захопленням створювала патріотичну листівку.

Майстер-клас «Петриківський розпис» із застосуванням методики пластилінографії. Вишуканий та неповторний петриківський розпис – привід для гордості українців. В основі його барвистих візерунків лежить безмежна любов до рідного краю. Найчастіше такий розпис виконують фарбами, трохи рідше – кольоровими глинами, а викладачі факультету технологій та дизайну запропонували стилізувати його в об'єм за допомогою пластилінографії.

Поняття «пластилінографія» має два смислових кореня: «граф» – створювати, малювати, а під першою половиною слова «пластилін» мається на увазі матеріал, за допомогою якого здійснюється виконання задуму. Пластилін використовується як «фарби», як зображувальний матеріал, а інструментом для роботи з цим матеріалом слугують долоньки та пальчики дитини. Відзначимо, що використання пластилінографії сприяє розвитку творчої уяви, активності, ініціативності, а також дрібної моторики м'язів рук у дітей різного віку. Взаємодіючи з пластиліном, діти отримують задоволення, у них виникає бажання створювати нові, незвичайні вироби [6].

Створення поробки «Петриківський розпис» із застосуванням методики пластилінографії відбувалося з використанням нестандартного тла – вся робота виконувалася на поверхні CD-диску, що викликало неабияке зацікавлення у дітей. У своїй роботі вони відходили від представленого зразка, у кожного була власна композиція, її колірне вирішення, використане додаткове оздоблення та спосіб декорування.

Таким чином, проведення майстер-класів з прикладних видів творчості було спрямоване не лише на організацію дозвілля дітей з тимчасово переміщених сімей, але і створення умов для творчого розкриття їх здібностей. Арт-терапевтичний ефект майстер-класів досягався за рахунок отримання

позитивних емоцій у процесі творчості. Діти мали можливість вільного вибору матеріалів, їх кольору, композиційного задуму, а загалом – творчої діяльності у різних техніках з відходом від запропонованих зразків-шаблонів. Виконуючи вироби в різних техніках діти мали можливість «скинути негатив», зануритись у творчий процес, відчути задоволення і радість від творчості.

Література

1. Вознесенська О. Л., Мова Л. В. Арт-терапія в роботі практичного психолога: Використання арт-технологій в освіті. Київ : Шк. світ, 2007, 120 с.
2. Орлова Н. С. Організаційно-методичні основи навчання художнього проектування одягу: навчально-методичний посібник. Полтава : ПП «Астроя», 2020. 195 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/17043> (дата звернення: 24.04.2022).
3. Використання нетрадиційної техніки аплікації «Айріс Фолдінг» для розвитку творчої уяви дошкільників. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-netradicijnoi-tehniki-aplikacii-ajris-folding-dla-rozvitku-tvorcoi-uavi-doskilnikiv-254212.html> (дата звернення: 25.04.2022)
4. Кудря О. В. Особливості вивчення етнодизайну учнями на уроках трудового навчання. *Етнодизайн у контексті українського національного відродження та європейської інтеграції*. Кн. 3: зб. наук. праць / редкол.: гол. ред. М. І. Степаненко, упоряд. і наук. ред. Є. А. Антонович, В. П. Титаренко та ін. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. С. 457–458. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15431> (дата звернення: 25.04.2022).
5. Ковальчук Т. П. Азбука паперової пластики. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.
6. Давидова Р. Н. Пластилінографія. Київ : ТОВ видавництво «Скрипторій», 2008. 94 с.

*Євген Кулик,
д. пед.н.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Ідентифікатор ORCID 0000-0002-9410-6564*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ДИЗАЙНУ В ГАЛУЗІ ТЕХНОЛОГІЙ

e-kyluk@ukr.net

В результаті аналізу основних етапів розвитку професійної підготовки дизайнерів в Україні встановлено три основні етапи. З'ясовано, що в 50–70-х